

KOUPÍME MÍSTNÍ JABLKO?

Žáci zjistí, kde se pěstují jablka, která nabízejí české supermarkety, a zamyslí se nad důsledky jejich dovozu do České republiky.

Zařazení do kurikula:

- vzdělávací oblast:
  - Člověk a jeho svět – místo, kde žijeme – Evropa a svět,
  - Člověk a jeho svět – lidé kolem nás – základní globální problémy,
  - Člověk a jeho svět – člověk a jeho zdraví – péče o zdraví,
- průřezové téma:
  - Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech – Objevujeme Evropu a svět,
  - Environmentální výchova – vztah člověka k prostředí,
  - Environmentální výchova – lidské aktivity a problémy životního prostředí.

Zařazení do NS GRV¹:

- globalizace a vzájemná závislost jednotlivých částí světa – ekonomická globalizace včetně světového obchodu a etického spotřebitelství.

Zařazení do DOV EV²:

- klíčové téma: problémy a konflikty, akční strategie,
- tematický okruh: vztah člověka k prostředí, lidské aktivity a problémy životního prostředí.

Cíle lekce:

- žák vyjmenuje, z jakých zemí se dováží jablka do obchodu v jeho blízkosti,
- žák popíše cestu jablka a její dopady,
- žák hledá řešení, co může dělat při nákupu potravin.

Cílová skupina: žáci 1. stupně ZŠ.

Čas: 65 min (+ domácí úkol).

	Průběh	Čas	Pomůcky
<i>Evokace</i>	ochutnávka jablek s diskuzí	20 min	jablka, nůž, prkénko
<i>Uvědomění</i>	průzkum v obchodě, práce s pracovním listem (domácí úkol) a shrnutí	10 min	pracovní list (příloha 1) pro každého žáka
	scénka či loutkové divadlo	5 min	příběh Honzy a Johna (viz níže)
	výtvarné ztvárnění příběhů Honzy a Johna	15 min	papíry A4, pastelky
<i>Reflexe</i>	diskuze	15 min	-

¹ Národní strategie globálního rozvojového vzdělávání pro období 2011–2015

² Doporučené očekávané výstupy. Environmentální výchova v základním vzdělávání. ISBN: 978-80-87000-76-2

Postup

Evokace (20 min)

- Každý žák si přinese jedno jablko. Rozdělíme žáky do skupin po čtyřech. Následuje ochutnávka ve skupinách, diskuze o tom, jak jablíčka chutnají a voní a případně hlasování o nejchutnější jablko...
- Zeptáme se dětí, odkud jablka, která přinesly, pocházejí.
- Pokud nemají děti jablka ze zahrádky, nejspíš nebudou vědět.
- Zeptáme se žáků: „Kde můžeme zjistit, kde byla vypěstována naše jablka?“

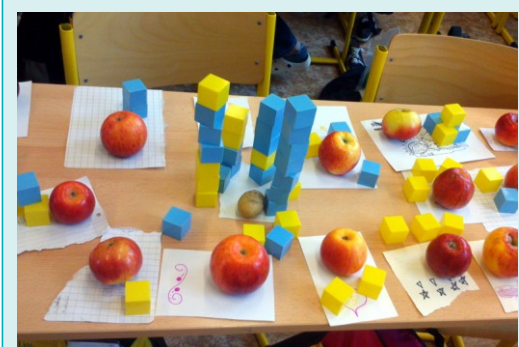
Uvědomění (35 min)

- Domácím úkolem žáků bude zajít s rodiči do obchodu, ve kterém nejčastěji nakupují potraviny. V oddělení ovoce a zelenina si vypíší do pracovního listu, odkud pocházejí jablka. Následně si každý žák, za pomoci rodičů, zakreslí země do slepé mapy.
- Ve třídě společně shrneme, co žáci zjistili v obchodech.
- Kde se pěstují jablka, která nakupujeme?
- Jak cestuje jablko z Nového Zélandu?
- Žáci se zamyslí nad otázkou: „Když putuje jablko takovou dálku, kdy musí být sklizeno?“. Předáme žákům informace o cestě ovoce – dle možností každého, např. formou loutkového divadla, scénky, kterou předvádí učitel.

Pracovní list – odkud pocházejí jablka v obchodě?

Střední škola, základní škola a mateřská škola JISTOTA, o. p. s., Prostějov
Fotografie: Mgr. Dana Bajarová.

Soutěž o nejchutnější a nejkrásnější jablko.
ZŠ Boženy Němcové, Zábřeh na Moravě.
Fotografie: Mgr. Lenka Fréharová.

Děti, včera jsem šla do obchodu a vyslechla si rozhovor dvou jablíček. Každé pocházelo z jiného koutu světa. John byl z Nového Zélandu a Honza z České republiky.

Víte, kde Nový Zéland leží? Ukážete Nový Zéland na mapě? A Českou republiku?

Tyto dvě země jsou od sebe vzdálené přes 18 000 kilometrů! To je jako bys jel devadesátkrát z Olomouce do Brna a zpátky!

John: Ahoj, jsem jablíčko z Nového Zélandu. Jmenuji se John a vyrostl jsem ve velkém sadu u města Hastings.

Honza: Ahoj, já jsem Honza, jsem místní, vyrostl jsem v sadu v Dolanech, to je kousek od Náchoda. Jaké to je cestovat takovou dálku? A proč jsi vlastně tady?

John: Proč jsem tady, to vlastně ani nevím, ale cestování to tedy příjemné rozhodně nebylo. Řeknu Ti, co se mi vlastně přihodilo... Opaluji se na stromě, už už červenám a těším se, že mě přijde utrhnout malý synek správce a pochutná si na mně. Jenže jednoho dne přijede do sadu skupina česáčů a začínají trhat všechna jablka. Vůbec jim nevadí, že nemám tu správnou barvičku a sladkou chuť. Utrhnou i mě. A tehdy začíná moje cesta.

Honza: No tak to Ti tedy nezávidím, to já jsem si krásně uzrál, načerpal spoustu síly a energie, než mě v sadu u Náchoda utrhli. A jak to bylo s Tebou dál? Jak ses dostal do Evropy? Letadlem? Lodí?

John: Dali mě do jedné z beden k ostatním jablkům. Skladovali nás v zimě. A v podstatě zastavili naše dozrávání. Až na letišti mi došlo, že to bude chvíli trvat, než se dostanu k někomu na talíř. Přeletěli jsme Austrálii a Asii a doletěli do Evropy. Za téměř 24 hodin jsme doletěli do Německa.

Honza: Do Německa? Ale tady jsi v České republice?!?! Jak ses tedy dostal až sem?

John: Z letiště nás dovezli do obrovského skladu a tam nás rozdělili podle toho, kam pocestujeme dál. Moje bedna putovala do České republiky. Říkal jsem si, to už je kousek... Tentokrát jsme jeli kamionem, zase nám bylo chladno. V České republice nás dovezli do velkoskladu tohoto supermarketu a odtud převezli do jednotlivých prodejen. A tak jsem skončil tady, v supermarketu v ..... (doplňte město). A jak ses sem dostal Ty?

Honza: Já to neměl tak dobrodružné. Ze sadu jsem cestoval v nákladáku do velkoobchodu. Tam jsem byl jenom chvíli, dali mě do beden na papírové podnosy k ostatním jablíčkům a cestovali jsme v chlazeném nákladáku do supermarketu.

John: Honzo, já jsem po cestě tak unavený, ale musím se tvářit čerstvě a svěže, zatímco ty svěží jsi. A to cestování? Však buď rád, že jsi jel jen přes půlku ČR a ne přes půlku světa. Ono není o co stát.

- Rozdělíme žáky do dvojic. Ve dvojici se domluví, kdo bude malovat příběh českého Honzy a kdo novozélandského Johna. Každý namaluje příběh na papír formátu A4. Namalované příběhy můžeme použít pro reflexi.

Reflexe (15 min)

Diskutujeme s žáky o problematice dovozu potravin. Můžeme využít následující otázky:

- *Co je dobrého a co nedobrého na potravinách z velké dálky?*
- *Co mohou žáci udělat pro to, aby se prodávalo více českých potravin?*
- *Co může udělat škola pro to, aby se prodávalo více českých potravin?*

Metodické poznámky:

- Lekce byla pilotně zkoušena i s dětmi v MŠ, kde byla zařazena do tématu Ovoce a zelenina.
- Pro názornost je možné navázat exkurzí do místního sadu nebo do místní firmy pěstující/zpracovávající jablka (př. Úsovsko a.s. v Klopíně) či do vzdělávacího centra (např. Centrum Veronica Hostětín).
- Lekce může být součástí tematického dne, např. Mezinárodní den výživy (16. října) či Jablíčkový den.
- Část lekce – malování příběhů jablek – lze zařadit do výtvarné výchovy a využít i jiných výtvarných technik.

Exkurze do ovocných sadů, třídíčky a sušárny jablek, výroby tyčinek.

ZŠ Boženy Němcové, Zábřeh na Moravě

Fotografie: Mgr. Lenka Fréharová.

Reakce z pilotních zkušení:

- „Příběh o dvou jablkách jsem využila k dramatizaci.“ *Jarmila Sobotová, ZŠ a MŠ Nemile.*
- „Uspořádali jsme besedu s brigádníci, která sklízí jablka, o tom, jak probíhá sklizeň a za kolik peněz pracuje. Téma spotřebního chování jsme přirozeně propojili s finanční gramotností.“ *Mgr. Bc. Marie Rychlá, ZŠ a MŠ Rohle.*

- „Žáci byli překvapeni, že zahraniční ovoce se sklízí nezralé.“ *Mgr. Lenka Fréharová, ZŠ Zábřeh, Boženy Němcové 1503/15*

Seznam příloh:

- Příloha 1 – pracovní list
- Příloha 2 – doplňkový text – Jablka v ČR

Rozšiřující informace pro učitele:

Cesta z Nového Zélandu

Dovezené jablko z Nového Zélandu absolvuje před zakoupením českým spotřebitelem strastiplnou cestu. Sklizeno musí být ještě před faktickým dozráním, aby následně přežilo skladování, přepravu na letiště, mnohahodinový let, překládku v zemi určení i následný rozvoz do prodejní sítě. V praxi to vypadá tak, že se jablka očešou zhruba o půl měsíce dříve, následně se uskladní v komorách s kontrolovanou atmosférou, kde je snížený obsah kyslíku až na jedno procento. Fakticky se tím proces zrání zpomalí na minimum. Na regále vedle ležící česká jablka jsou čerstvější a mají výraznější chuť. Kontrolované dozrání ovoce a zeleniny během cesty ke spotřebiteli má nejen ničivý vliv na chuť či vůni produktů, především však právě na výživové ukazatele. „U této problematiky to je jasné. Pokud ovoce či zelenina nedozrávají za přírodních podmínek, jsou v tabulkách výživových hodnot potravin někde úplně jinde,“ potvrzuje informaci prezident Aliance výživových poradců ČR Ing. Ivan Mach, CSc. Například výzkum u našich rakouských sousedů před sedmi lety prokázal, že ve čtvrtině případů má „čerstvá“ zelenina dovážená přes půl kontinentu méně živin než mražená. A právě množství využitelných živin a vitaminů je dalším argumentem pro zastávce lokálních potravin.

Cesta z Dolan u Náchoda

Jablko ze zemědělského družstva v Dolanech u Náchoda je utrženo až po dozrání, skladuje se buď se skladu s řízenou atmosférou (omezený přístup kyslíku, takto jablka vydrží až do jara/léta) nebo ve chlazených skladech. Součástí skladů je třídící linka, jablka se třídí dle velikosti a barvy do velkoobjemových beden, přepravek i kartónů s proložkou. Mimo třídící linku mohou být balena do sítěk, tašek nebo na tácky. Expedice a prodej je zajišťován přes obdoby družstvo CZ FRUIT Praha. Tam si objednávají jablka supermarketů a obchodů.

Jak se věci mají

Zákazník supermarketu dnes jenom stěží může sáhnout po potravině českého původu. I základní plodiny, jako například brambory, mrkev, česnek či jablka, běžně pocházejí z dovozu. A také české velkochovy závisejí na dovozu – podstatnou část krmiva totiž představuje sója pěstovaná v Jižní Americe.

Mezinárodní obchod s potravinami je obrovský byznys, v němž kromě supermarketů figurují také nadnárodní potravinářské firmy a dopravci. Všichni dohromady tvoří silné uskupení, jež má na množství importu a exportu podstatný vliv. Výsledkem je ovšem nejen upadání českého zemědělství, ale také znečištění a další škody způsobené nadměrnou dopravou. Kamiony, zcela zbytečně převážející zboží napříč kontinenty, produkují nadměrný hluk, ohrožují dopravu a znepríjemňují život v mnoha obcích. Nákladní doprava je příčinou 59 % emisí oxidu dusíku a 58 % škodlivých mikročástic prachu na českých silnicích a dálnicích.

Stále více lidí však dává přednost čerstvosti a kvalitě. Poptávka po místních produktech tudíž roste, což je výhodné, protože české potraviny podporují zaměstnanost, především pak ty se značkou BIO. Podle propočtů Hnutí DUHA by zvýšení podílu ekologického zemědělství na 20 % české půdy vytvořilo na venkově 3 500 až 7 000 nových pracovních míst.

Místní versus dovozové potraviny v číslech

Mezinárodní obchod s potravinami je důležitou součástí českého hospodářství. Například v roce 2000 jsme dovezli přes jeden milion tun potravin a zároveň vyvezli kolem 700 tisíc tun. Během deseti let se tato čísla více než zdvojnásobila, takže v roce 2010 činil dovoz potravin do

České republiky 2,2 milionu tun a vývoz 1,5 milionu tun. Potraviny představují 5,5 % z celkového českého importu a 4,3 % z exportu. V roce 2011 se hodnota dovážených potravin vyšplhala na více než 130 miliard korun a hodnota vyvážených potravin na 94 miliard korun, tedy na čtyřnásobek oproti roku 2000.

Supermarkety prodávají jídlo doslova z každého koutu světa. A to nemluvíme jen o exotickém ovoci, ale i o běžných plodinách, které produkujeme sami a které lze dobře skladovat.

Jeden příklad za všechny

Italská jablka: Česká republika v roce 2011 nakoupila 70 tisíc tun jablek z 25 zemí světa, nejčastěji z Itálie, Slovenska a Polska. Bez zájmu ovšem nezůstalo například ani vzdálené Chile (viz tabulka č. 1). Kamiony, které dovezly jablka jen z evropských států, spotřebovaly ekvivalent 2427 tun uhlí (podle výpočtu uhlíkové kalkulačky Hnutí DUHA).

Tabulka 1. Dovoz jablek do České republiky v roce 2011 (kg)

Itálie	32 815 590
Slovensko	11 343 897
Polsko	8 749 861
Německo	4 317 640
Belgie	4 070 086
Rakousko	3 188 448
Nizozemsko	2 243 010
Maďarsko	496 173
Chile	374 910

Příčiny dovozu

Proč potraviny tolik cestují? Je to jednoduché: dálková přeprava je levná a náklady na ni se stále snižují. Platí to pro pozemní, lodní i leteckou dopravu. Například ceny lodní dopravy klesly mezi lety 1985 a 2005 o 70 %. Navíc v rámci globálního trhu postupně padají obchodní překážky. Například vstup České republiky do Evropské unie (2004) a jejího společného trhu, založeného na volném pohybu zboží a služeb, se významně podepsal na dramatickém vývoji vývozu a dovozu potravin mezi lety 2000 a 2010. K přebujelé kamionové přepravě u nás přispívá také špatně nastavené mýtné, které vůbec nemotivuje k překladi zboží na železnice. Těžké nákladní automobily nad dvanáct tun přitom mají na svědomí tři čtvrtiny opotřebení silnic a příjmy z této dopravy ani po přičtení výnosu z daní nepokryjí výdaje na odstranění škod.

Dovoz jablek do ČR (t)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
43 849	52 327	70 938	81 684	70 942	70 724	62 862	82 889

Vývoz jablek z ČR (t)

2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
42 160	80 297	42 967	75 396	52 653	62 389	59 866	56 856

Zdroj: http://eagri.cz/public/web/file/134857/OVOCE_10_2011.pdf

Je zřejmé, že Česká republika potřebuje změnu.

Nabízí se několik cest:

- obce mohou založit vlastní farmářský trh, který je příležitostí pro místní zemědělce,
- každý člověk může nakupovat místní potraviny.

Změna současné nabídky záleží do značné míry na spotřebitelích. Každý může v obchodech podnikat pátrání po českých jablkách a paprikách. Nebo ještě lépe, najít zemědělce poblíž svého bydliště a nakupovat potraviny přímo od něj.

Zdroj: Hnutí DUHA: Dovoz a vývoz potravin po česku

Chcete-li vědět více:

- **Dovoz potravin z celého světa a jak jej řešit?**
PILLÁR, Pavel. Zeměturo.cz. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.zemeturo.cz/clanek/dovoz-potravin-z-cel%C3%A9ho-sv%C4%Bta-jak-jej-%C5%99e%C5%A1it>
- **Sezonní a místní potraviny**
Hnutí DUHA: Sezonní a místní potraviny. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.hnutiduha.cz/sezonni-mistni-potraviny>
- **Jak se ve skladech vyrábí zralé ovoce a jak poznáte, že plody na pultech poškodil chlad**
HRDINOVÁ, Radka. IHNEP.cz: Jak se ve skladech vyrábí zralé ovoce a jak poznáte, že plody na pultech poškodil chlad. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://life.ihned.cz/c1-57590090-jak-se-ve-skladech-vyrabi-zrale-ovoce-a-jak-poznate-ze-plody-na-pultech-poskodil-chlad>

Návazné aktivity – inspirace:

- **Udržitelný rozvoj**
VRBOVÁ, Pavlína. Udržitelný rozvoj: příručka pro výuku o globálních souvislostech našeho obchodování. 1. vyd. Horka nad Moravou: CEA Sluňákov, ©2012, 160 s. ISBN 978-80-905347-3-5.
- **Bohouš a Dáša na stopě hladu**
SKALICKÁ, Petra, Lenka SOBOTOVÁ (ed.) Bohouš a Dáša na stopě hladu. Praha: Člověk v tísni, ©2012, 59 s. ISBN 978-80-87456-20-0.
- **Skvrny na banánech. Jak se žije s pesticidy tropickým zemědělcům**
ŠTĚRBA, Luděk a kol. Skvrny na banánech. Jak se žije s pesticidy tropickým zemědělcům. 2. vyd. Brno: Společnost pro Fair Trade, 2009.

Použité zdroje:

- Hnutí DUHA: Dovoz a vývoz potravin po česku [online]. 2012 [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://www.hnutiduha.cz/sites/default/files/publikace/2012/09/dovoz_na_web.pdf
- PILLÁR, Pavel. Zeměturo.cz. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.zemeturo.cz/clanek/dovoz-potravin-z-cel%C3%A9ho-sv%C4%Bta-jak-jej-%C5%99e%C5%A1it>
- ČTK. Denik.cz: Česká jablka budou na trhu do poloviny května, pak už jen dovoz. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/ceska-jablka-budou-na-trhu-do-poloviny-kvetna-pak-uz-jen-dovoz-20130418.html>
- ČTK. Denik.cz: Spotřeba ovoce v Česku jde dolů, dovoz jablek je rekordní. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/spotreba-ovoce-v-cesku-jde-dolu-dovoz-jablek-je-rekordni-20130115.html>
- OVOCNÁŘSKÁ UNIE ČR. Finance.cz: Dovoz jablek do ČR loni rekordní, pěstování jablek hrozí úpadek. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/302264-dovoz-jablek-do-cr-loni-rekordni-pestovani-jablek-hrozi-upadek/>
- ČTK. Finanční noviny.cz: Úroda ovoce má vzrůst o čtvrtinu, víc bude jablek a meruněk. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/uroda-ovoce-ma-vzrust-o-ctvrtinu-vic-bude-jablek-a-merunek/955649>
- ČTK. Denik.cz: Česko je výrazně závislé na dovozu ovoce a zeleniny. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zemedelstvi/zpravy/cesko-je-vyrazne-zavisle-na-dovozu-ovoce-a-zeleniny/899259>
- ČTK. Lidovky.cz: České jablko či hrušku skoro nekoupíte. Česko je závislé na dovozu [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/ceske-jablko-nebo-hrusku-v-obchodech-nenajdete-jme-zavisli-na-dovozu-1gd-firmy-trhy.aspx?c=A130208_134605_firmy-trhy_mev
- ČT24: Česká jablka vytlačuje z pultů ovoce z dovozu. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/ekonomika/118460-ceska-jablka-vytlacuje-z-pultu-ovoce-z-dovozu/>
- BUCHTOVÁ, Irena. MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ ČR. Situační a výhledová zpráva ovoce, říjen 2011. ISBN 978-80-7084-985-9. Dostupné z: http://eagri.cz/public/web/file/134857/OVOCE_10_2011.pdf
- DAUBNER, Petr. Kompas.estranky.cz: Vzdušné vzdálenosti od Prahy. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.kompas.estranky.cz/clanky/clanky---svet/ortodroma-vzdusna-vzdalenost-od-Prahy.html>
- ČSÚ: Pěstitelé ovoce a plocha sadů podle krajů. [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: [http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/FB00366F7D/\\$File/2133130201.pdf](http://www.czso.cz/csu/2013edicniplan.nsf/t/FB00366F7D/$File/2133130201.pdf)
- Zemědělské družstvo Dolany. [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.zddolany.cz/Fruits.php>
- CZ FRUIT, obyčtové družstvo. [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.czfruit.cz/archives/68> a <http://www.czfruit.cz/archives/72>
- ČTK. IHNEP.cz: Nejvíc nám chutnají jablka Melrose, shodlo se 200 degustátorů. [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://life.ihned.cz/c1-54426750-nejvic-nam-chutnaji-jablka-melrose-shodlo-se-200-degustatoru>
- Ekofrukt Slaný, spol. s r.o. [online]. [cit. 2014-03-06]. Dostupné z: <http://www.ekofrukt.cz/>

Příloha 1 – pracovní list

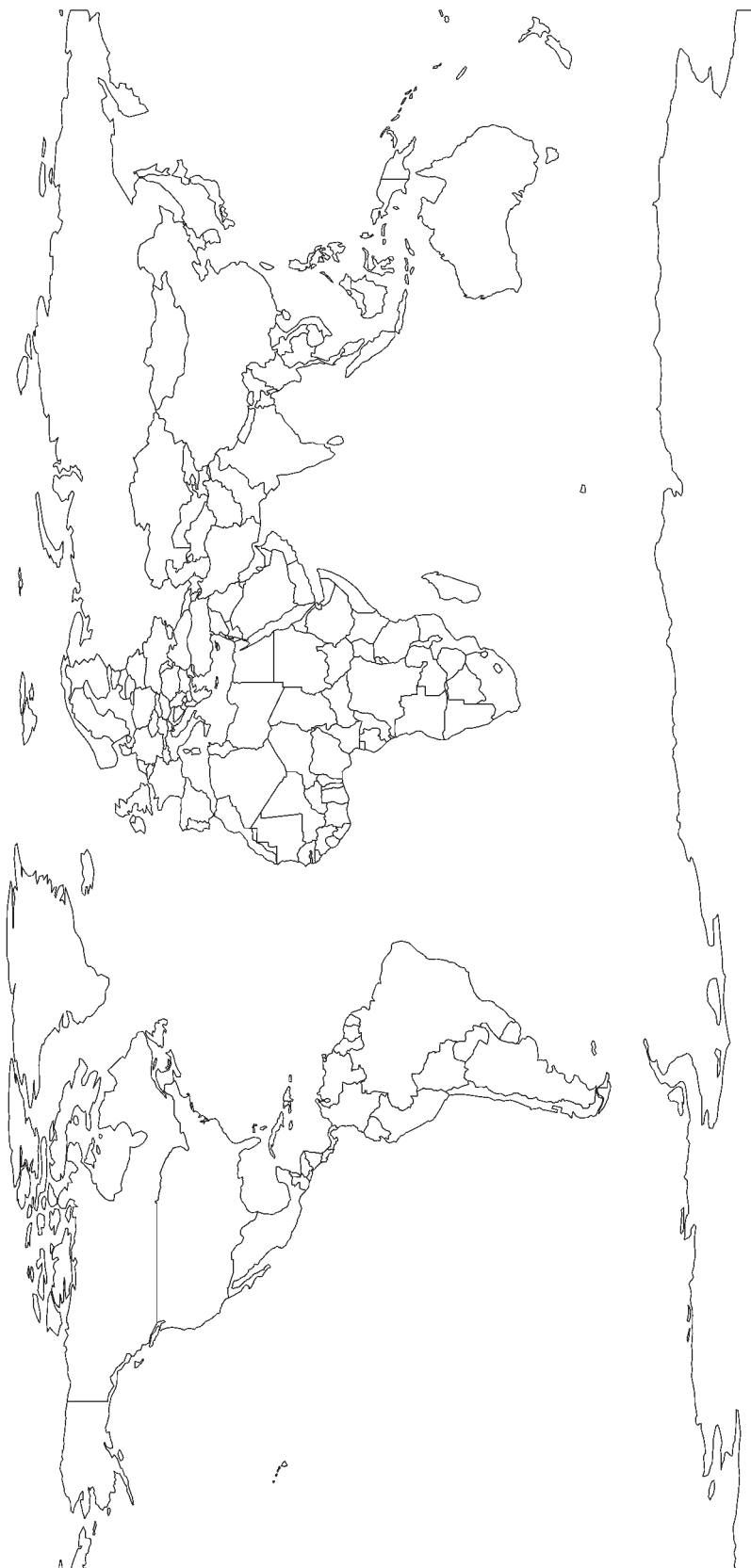
Zaznamenejte do pracovního listu, odkud pocházejí jablka, která se prodávají v obchodě, do kterého chodíte s rodiči nakupovat.

odrůda	země původu
1	
2	
3	
4	
5	

Příloha 1 – pracovní list

Do mapy zakreslete státy, ze kterých pocházejí jablka ve vašem obchodě. Státy popisujte čísly, která mají jablka v seznamu.

Příloha 2 – doplňkový text – Jablka v ČR

Martin Ludvík, předseda Ovocnářské unie ČR, říká:

Jablka českých pěstitelů bývají k dostání v obchodech zhruba do poloviny května. Pak je plně nahrazují v nabídce jen jablka z dovozu. Na konci května ale dozrávají jahody a třešně. Zákazníci mohou tedy české jablko nahradit jiným českým ovocem.

Spotřeba ovoce v České republice jde v posledních letech dolů, a to kvůli snaze lidí šetřit. Z dosud nejvyšších 90,4 kilogramu na osobu a rok v roce 2009 se spotřeba během dvou let propadla o 13 procent na 79 kilogramů na osobu. Nejvíce klesla spotřeba jablek. Pozici na trhu ztrácejí hlavně domácí producenti, protože dovozy jablek do Česka loni vystoupaly k rekordu. Pokles spotřeby však nepostihl jen domácí ovoce, ale dolů šla i spotřeba jižního ovoce.

Jablka se na spotřebě čerstvého ovoce podílejí zhruba 30 procenty. Zatímco v roce 2009 jich každý Čech snědl v průměru 26,7 kilogramu za rok, v roce 2012 spotřeba klesla ke 20 kilogramům. Celkově se spotřeba ovoce snížila asi o deset kilogramů na osobu a rok, z toho na jablka připadá asi šest kilogramů. Po jablkách jsou nejvíce konzumovaným ovocem v souhrnu pomeranče a mandarinky s přibližně 13 kilogramy na osobu a rok.

Dovoz jablek do ČR roste od vstupu země do Evropské unie. Zatímco před vstupem do EU se dovozy pohybovaly kolem 40 000 tun ročně, v následujících letech se postupně více než zdvojnásobily na zhruba 85 000 tun v roce 2012. Česká jablka tím ztrácejí pozici na trhu. Odhaduje se, že podíl českých jablek v obchodních řetězcích je pod 40 procent. Jablka do Česka jdou hlavně z Itálie a Polska, dále také ze Slovenska, Německa a Belgie.

Za rostoucím dovozem stojí úbytek ploch českých jabloňových sadů a jejich přestárlost. Ovocnáři prý nemají peníze na obnovu sadů a stávající sady mnohdy nechávají jen dožít. Od roku 1989 se plochy jabloňových sadů v ČR snížily o 17 procent na 9 026 hektarů. Z toho přestárlych sadů s poklesem plodnosti je 55 procent. Po Estonsku máme nejstarší sady v Evropě. Problém přestárlych výsadeb je v tom, že velká část produkce z těchto sadů je určena pouze na průmyslové zpracování.

Zdroje na investice do nových sadů ovocnářům chybí i kvůli poklesu farmářských cen. Průměrná farmářská cena jablek v letech 2009 a 2010 byla 8,06 Kč za kg, což proti průměru let 2007 a 2008 představovalo pokles o 22 procent.

Významně se také snížily dotace státu na nové výsadby, které stát zavedl v polovině 90. let, aby pomohl nastartovat prakticky zastavenou obnovu sadů. Hrozí, že větší zemědělské podniky omezí pěstování jablek a budou se věnovat pěstování obilí a řepky, jejichž cena roste.

Pokud by pokles produkce a úbytek sadů pokračovaly, mělo by ministerstvo zemědělství podle ovocnářů uvažovat o zařazení pěstování jablek mezi takzvané citlivé komodity¹, které dostávají z EU zvláštní dotace.

V Česku nyní působí téměř 1 000 subjektů zabývajících se pěstováním ovoce. Počet lidí pracujících v ovocnářství se odhaduje na 3 000 až 5 000.

Vysoký podíl dovážené zeleniny se nedaří snižovat i kvůli nedostatku zpracovatelských kapacit. Situace se podle zelinářů zhoršila po vstupu do EU, kdy se do Česka začala ve velkém vozit zelenina nejen z Polska, ale i ze západní Evropy, a po nástupu obchodních řetězců. Kromě nejznámějších močovských mrazíren postupně zanikaly i provozy v Litoměřicích, Kunovicích nebo Olomouci.

---

¹ Citlivé komodity jsou komodity, které jsou z pohledu jednotlivých členských států klíčové pro zachování vyvážené zemědělské soustavy a konkurenceschopnosti některých specifických odvětví. Těm tedy jednotlivé členské státy věnují zvýšenou pozornost a snaží se je v maximální míře podpořit. V ČR se jedná o podporu chovu přežvýkavců (chov krav na mléko i maso, chov ovcí a koz), pěstování brambor na škrobárenské zpracování a pěstování chmele. (<http://www.parlamentnilisty.cz/profily/Ministerstvo-zemedelstvi-397/otazka/Citlive-komodity-1993>)

Příloha 2 – doplňkový text – Jablka v ČR

Zdroje:

ČTK. Denik.cz: Česká jablka budou na trhu do poloviny května, pak už jen dovoz. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/ceska-jablka-budou-na-trhu-do-poloviny-kvetna-pak-uz-jen-dovoz-20130418.html>

ČTK. Denik.cz: Spotřeba ovoce v Česku jde dolů, dovoz jablek je rekordní. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.denik.cz/ekonomika/spotreba-ovoce-v-cesku-jde-dolu-dovoz-jablek-je-rekordni-20130115.html>

OVOCNÁŘSKÁ UNIE ČR. Finance.cz: Dovoz jablek do ČR loni rekordní, pěstování jablek hrozí úpadek. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.finance.cz/zpravy/finance/302264-dovoz-jablek-do-cr-loni-rekordni-pestovani-jablek-hrozi-upadek/>

ČTK. Financninoviny.cz: Úroda ovoce má vzrůst o čtvrtinu, víc bude jablek a meruněk. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/uroda-ovoce-ma-vzrust-o-ctvrtinu-vic-bude-jablek-a-merunek/955649>

ČTK. Denik.cz: Česko je výrazně závislé na dovozu ovoce a zeleniny. [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: <http://www.financninoviny.cz/zpravodajstvi/zpravy/cesko-je-vyrazne-zavisle-na-dovozu-ovoce-a-zeleniny/899259>

ČTK. Lidovky.cz: České jablko či hrušku skoro nekoupíte. Česko je závislé na dovozu [online]. [cit. 2014-03-05]. Dostupné z: http://byznys.lidovky.cz/ceske-jablko-nebo-hrusku-v-obchodech-nenajdete-jme-zavisli-na-dovozu-1gd-/firmy-trhy.aspx?c=A130208_134605_firmy-trhy_mev

